

Asumisen opas nuorelle

Liperi

Asumisen opas Sinulle itsenäistyvä nuori

Asumisen opas on suunnattu sinulle liperiläinen itsenäistyvä nuori, joka suunnittelet muuttoa omaan kotiin.

Oppaan tarkoitus on kertoa sinulle, mitä asioita on hyvä ottaa huomioon omaan kotiin muuttaessa ja mitä kautta voit hakea kotikunnassasi Liperissä asuntoa.

Kerromme

- mitä kautta asuntoa voit kotikunnassasi hakea
- mitä tulee ottaa huomioon asuntoa hakiessa
- mitä ilmoituksia muutettaessa tulee tehdä
- mitä tukia voit asumiseen hakea
- mitä tulee ottaa huomioon vuokrasopimusta allekirjoitettaessa
- mitä muita sopimuksia sinun tulee tehdä
- vastuusi ja velvollisuutesi vuokralaisena
- miten tapahtuu vuokra-asunnon irtisanominen

Oppaan sisältö: Liperin kunnan asumisneuvonta
Oppaan ulkoasu ja taitto: Sonja Martiskainen
2023

Aina ei ole pakko muuttaa kauemmaksi. Liperistä joukkoliikenne kulkee hyvin niin Joensuuhun kuin Outokumpuunkin päin. Vuokrataso on edullisempi Liperissä kuin Joensuussa.

Muuttaminen omaan kotiin on iso muutos elämässä. Itsenäistyminen ja vapaus kiehtoo, mutta samalla sitä miettii, että kuinka pärjään ja osaanko asua yksin. Usein muutto on pakollista esimerkiksi toisella paikkakunnalla olevan opiskelupaikan vuoksi. Onkin hyvä keskustella kavereiden tai aikuisten kanssa, mitä kaikkea tulee ottaa huomioon ja millainen asumismuoto olisi sopiva juuri sinulle. Tarvitsetko mahdollisesti tukiverkkoa ympärillesi?

Asunnon hakeminen

Liperin kunnassa voit hakea asuntoa esimerkiksi
Kiinteistö Oy Liperin vuokrataloilta.

4

Liperin vuokratalojen asuntoihin on jatkuva haku eli erillistä hakuaikaa ei ole. Täytä hakemus huolellisesti ja muista laittaa mukaan kaikki tarvittavat liitteet, niin hakemuksen käsittely sujuu nopeasti. Kun sopiva asunto löytyy, sinuun ollaan yhteydessä. Hakemus on voimassa kuusi kuukautta, minkä jälkeen voit itse uusia hakemuksen.

Voit täyttää hakemuksen verkkosivuilla: www.liperinvuokratalot.fi/asunnon-hakeminen

Samalla hakemuksella voit hakea myös Liperin vanhustentaloyhdistyksen asuntoja, joita voidaan myöntää tapauskohtaisesti. Nämä asunnot sijaitsevat Liperin kirkonkylällä ja Viinijärvellä.

Yksityisten vuokranantajien vapaita asuntoja voit selailla Tori.fi, Vuokraovi.com ja Oikotie.fi -sivustolta sekä eri somekanavista. Myös kauppojen seinillä voi olla ilmoituksia vuokrattavista asunnoista. Voit myös jättää oman ”halutaan vuokrata”-ilmoituksen someen tai kauppojen ilmoitustauluille.

Kimppäkämpä

Asuntoa voit hakea myös kaverin kanssa yhdessä. Tällöin on mahdollista vuokrata esimerkiksi 3h+k, jossa molemmille on omat makuuhuoneet ja yhteisinä tiloina ovat keittiö, olohuone ja pesuhuone/wc. Tämä voi olla hyvä ratkaisu, jos omaan kotiin muuttaminen yksin jännittää. Myös vuokra näissä asunnoissa tulee yleensä edullisemmaksi kuin yksiössä. Omilla vuokrasopimuksilla molempien on mahdollista hakea Kelan asumistukea.

**Tiesithän, että voit vuokrata asunnon myös lyhyemmäksi aikaa,
jos sinulla on esimerkiksi työharjoittelu tai kesätyö
paikkakunnalla.**

Oppilaitosten asuntolat

Monilla oppilaitoksilla on tarjolla majoitusta asuntoloissa. Asuntolapaikat on tarkoitettu ensisijaisesti kaukaa tuleville opiskelijoille. Asuntolassa voi pääsääntöisesti majoittua vain arkisin, ja viikonlopuksi niistä täytyy poistua. Oppilaitoksen asuntolapaikan hakuun tulee usein ohjeet, kun saat tiedon oppilaitokseen valinnasta.

Vakuusmaksu

Vuokranantaja perii yleensä vakuusmaksun ennen vuokrasopimuksen allekirjoitusta. Vakuusmaksu peritään siltä varalta, että vuokralainen rikkoo vuokra-aikana jotain asunnossa tai jättää vuokran maksamatta. Mikäli vuokralainen pitää asunnon kunnossa ja hoitaa vuokranmaksun ajallaan, palauttaa vuokranantaja vakuusmaksun takaisin vuokrasopimuksen päätyttyä. Vakuuden määrä voi olla jokin kiinteä summa tai maksimissaan kolme kertaa vuokran määrä. Toimeentulotukeen oikeutettu voi hakea vakuuden myös Kelasta maksusitoumuksena. Selvitä Kelasta, voitko saada maksusitoumuksen Kelan kautta.

Asumistuki

Kelalta voit hakea asumistukea. Asumistuen määrään vaikuttaa asunnon sijaintikunta. Kelan laskiessa asumistukea määritellään ruokakunnalle perusomavastuu. Tähän vaikuttavat tulot ja ruokakunnan aikuisten ja lasten lukumäärä. Asumistuen määrää voit laskea Kelan sivuilta löytyvällä laskurillaosoitteessa laskurit.kela.fi -> yleisen asumistuen laskuri.

**Asumistuki on hyvä ohjata suoraan vuokranantajalle!
Tarkista myös oikeutesi muihin Kelan etuuksiin
(opintotuki, opintoraha, toimeentulotuki ym.)**

Kela (Kansaneläkelaitos) = Myöntää valtion tukia eri elämäntilanteissa. Tukia ovat esimerkiksi asumistuki ja opintotuki. Tuet perustuvat lakiin.

Yleinen asumistuki = Kela maksaa yleistä asumistukea asumisesta aiheutuviin menoihin. Opiskelijat saavat nykyään yleistä asumistukea.

Vuokrasopimuksen kesto ja irtisanominen

Vuokrasopimus tehdään yleensä toistaiseksi voimassa olevaksi. Tämä sopimus pitää irtisanoa kirjallisesti.

Kun asukas haluaa muuttaa pois asunnosta, hänen tulee irtisanoa vuokrasopimuksensa. Vuokrasopimuksen irtisanominen tulee tehdä kirjallisesti. Irtisanomisaika on yleensä 1 kk. Sen laskeminen aloitetaan irtisanomiskuukauden lopusta, ja se kestää seuraavan kuukauden loppuun. Ota tämä huomioon, kun teet uutta sopimusta seuraavaan vuokra-asuntoon!

Esimerkki: Haluat muuttaa uuteen asuntoon 1.12. Irtisano asunto lokakuun aikana, jotta sopimuksesi päättyy 30.11.

Sopimus voi olla myös määräaikainen. Tämä sopimus päättyy automaattisesti sopimuksessa ilmoitettuun päivämäärään.

Määräaikaista sopimusta ei voi kumpikaan osapuoli irtisanoa kesken sopimuksen voimassaolon.

Muuttoilmoitus

Ennen kuin muutat, tee muuttoilmoitus. Sen voi tehdä kätevästi netissä:

dvv.fi/muutto. Ilmoituksen voit tehdä aikaisintaan kuukautta ennen muuttopäivää tai viimeistään viikon kuluttua muutosta. Samalla ilmoituksella tiedot päivittyvät sekä Digi- ja väestötietoviraston että Postin tietojärjestelmiin.

Kotivakuutus

Vuokranantaja voi määritellä vuokrasopimuksessa, että vuokralaisen tulee hankkia kotivakuutus. Tällöin vuokralaisena sinun tulee ottaa kotivakuutus, joka turvaa asunnon vahinkojen varalta. Kotivakuutus korvaa, jos asunnossa sattuu esimerkiksi vesivahinko.

Sähkösojimus

Vuokralaisen tulee tehdä oma sähkösojimus ennen muuttoa. Sähkösojimuksia on monenlaisia. Selvitä sähköyhtiöstä mikä sojimus sopii sinulle parhaiten. Voit myös kilpailuttaa sähkön netissä, esimerkiksi: www.kilpailuttaja.fi -> kilpailuta sähkön hinta -> sähkön kilpailutus kotitalouksille.

Muutto

Kun asunto on irtisanottu, asunnon tulee olla tyhjä ja siivottu kuukauden viimeisenä päivänä. Kelasta voit hakea perustoimeentulotukena apua muuttokustannuksiin. Liperin kunnan nuorisotyöstä voit myös kysyä kantoapua muuttoon.

Toistaiseksi voimassa oleva vuokrasopimus = Sopimukselle ei ole määritetty päättymispäivää.
Sopimus päättyy joko vuokralaisen tai vuokranantajan kirjalliseen irtisanomiseen.

Vuokrasopimus = Vuokranantajan ja vuokralaisen sojimus siitä, että vuokralaisella on oikeus käyttää asuntoa maksua vastaan.

Järjestyssäännöt

Vuokrasopimuksen yhteydessä saat myös taloyhtiön järjestyssäännöt. Järjestyssäännöt koskevat kaikkia talon asukkaita ja luovat yhteiset pelisäännöt asumiselle. On tärkeää, että noudatat näitä sääntöjä. Yörauhan tulisi säilyä talossa klo **22.00–07.00** välisenä aikana.

Tuparit tulossa? Muista ilmoittaa taloyhtiön isännöintiin ja jättää naapureille infolappu kerrostalossa ilmoitustaululle tai rivitalossa seinänaapureille postilaatikkoon.

Vuokralaisen velvollisuudet

- Maksa vuokra eräpäivään mennessä.
- Pidä hyvä huoli asunnostasi.
- Huomioi muut talon asukkaat ja noudata järjestyssääntöjä. Olet vastuussa myös vieraittesi toiminnasta.
- Ilmoita havaitsemistasi vioista viipymättä huoltoyhtiölle tai vuokranantajalle.

Vuokranantajan velvollisuudet

- Hankkii asuntoon esim. toimivan hellan ja jääkaapin sekä huoltaa ne tarvittaessa.
- Ilmoittaa irtisanomisesta hyvissä ajoin. Irtisanomisajat ovat vuokrasuhteen keston mukaan 3 kk tai 6 kk.
- Irtisanomiselle on ilmoitettava hyväksyttävä syy.

Vuokran maksaminen

Vuokran maksaminen tulee tehdä eräpäivään mennessä. Mikäli et pysty maksamaan vuokraa kokonaan tai osittain, **ole siitä heti yhteydessä vuokranantajaan** ja sovi missä aikataulussa vuokranmaksu hoituu. Vuokralasku kannattaa muuttaa e-laskuksi tai tehdä suoraveloitusvaltuutus kätevästi verkkopankissa. Tällöin vuokranmaksu ei ainakaan unohdu.

Laskut tulee maksaa ajoissa – erityisesti vuokra!

Jos et pysty maksamaan kaikkia kuukauden laskuja, ole ensi sijassa yhteydessä laskuttajaan ja sovi **maksusuunnitelmasta**.

Talousongelmista kannattaa puhua myös läheistesi kanssa. Älä jää murehtimaan yksin. Voit ottaa yhteyttä **talous- ja velkaneuvontaan**, jossa ammattilainen selvittää tilannetta kanssasi. Talous- ja velkaneuvonnan puoleen kannattaa kääntyä jo ihan pienessäkin rahahuolessa, ennen kuin se kasvaa suureksi.

Liperin kunta tarjoaa kaikille asukkailleen maksutonta, ennakoivaa ja matalan kynnyksen asumisneuvontaa.

Asumisneuvontaan voit olla yhteydessä pienimmässäkin asumiseen liittyvässä asiassa.

Maksusuunnitelma = Kirjallinen sopimus velan maksamisesta useammassa erässä. Maksusuunnitelman kesto vaihtelee velan suuruudesta, velkojasta ja asian tilasta riippuen.

Miten vuokravelka etenee?

10

Vuokra eräpäivänä **500 euroa**

2 viikkoa eräpäivästä:
1. maksumuistutus

Vuokra + maksumuistutusmaksu
= **505 euroa**

4 viikkoa eräpäivästä:
2. maksumuistutus

Vuokra + maksumuistutusmaksu
= **510 euroa**

6 viikkoa eräpäivästä: perintä

Vuokra + maksumuistutusmaksu
+ perintäkulut = **850 euroa**

**8 viikkoa eräpäivästä: vuokra-
sopimuksen purku ja perintä**

Vuokra + maksumuistutusmaksu
+ perintäkulut + oikeuden-
käyntikulut = **1030 euroa**

Jos et pysty maksamaan vuokraa, sovi heti maksusuunnitelmasta.

Vielä on mahdollista neuvotella vuokran maksusta vuokranantajan kanssa. Ota huomioon myös seuraava erääntyvä vuokra.

Perintätoimiston kanssa voit sopia maksusuunnitelmasta. Lupaa vain realistinen tavoite.

Häätötuomiosta päätetään tuomioistuimessa. Vuokranantaja toimittaa häätötuomion **ulosottoon**. Vuokranantaja voi kuitenkin vielä perua häädön, jos vuokralainen maksaa vuokravelan kokonaan pois. Ulosottoon mennyt vuokravelka on kallista.
Maksuhäiriömerkintä!

Jos vuokralainen aiheuttaa toistuvasti häiriötä taloyhtiössä, vuokranantaja voi antaa **kirjallisen varoituksen**. Mikäli vuokralainen ei muuta tapojaan, hän voi saada käräjäoikeuden päätöksellä **hädön**. Päätöksen jälkeen vuokralaisen on pakko muuttaa pois asunnosta.

Myös jatkuvasti myöhässä maksetut tai maksamatta jääneet vuokrat voivat johtaa siihen, että vuokranantaja purkaa vuokrasopimuksen tai hakee häätöä. **Siksi vuokra kannattaa aina maksaa ajoissa!**

Maksuhäiriömerkintä = Merkintä luottotietorekisteriin siitä, että henkilö on jättänyt jonkin laskun maksamatta. Merkintä voi estää saamasta vuokra-asuntoa tai pankkilainaa.

Kodin hoito ja kunnossapito

Vuokralaisen tulee pitää huolta vuokraamastaan asunnosta.

11

Vinkejä kodin siistinä pitämiseen

- Tee viikkosiivous: imuroi ja luuttua lattiat, kopistele matot, tuuleta, pyyhi pölyt.
- Tiskaa astiat, äläkä kerää niitä tiskipöydälle.
- Laita puhtaat vaatteet kaappiin, vie likaiset vaatteet pyykkikoriin.
- Laita tavarat niille kuuluville paikoille.
- Lajittele jätteet ja tyhjennä roska-astiat säännöllisesti. Kierrätä.
- Puhdista pesuhuoneen lattiakaivo säännöllisesti.
- Puhdista liesi ja jääkaappi säännöllisesti.

Siistissä asunnossa viihdyt itsekin paremmin, ja sinne on mukava kutsua vieraita!

Lemmikit

Selvitä etukäteen vuokranantajalta, saako asunnossa pitää lemmikkejä.

Tupakointi

Vuokranantaja tai asuntoyhtiö voivat kieltää tupakoinnin taloyhtiössä.

Avainten unohtaminen /maksu (vara-avain)

Mikäli unohdat avaimet asuntoon, voit pyytää kiinteistöhuoltoa avaamaan sinulle oven. Varaudu todistamaan henkilöllisyytesi. Huoltoyhtiö voi periä sinulta ovenavauspalkkion oman hinnastonsa mukaan. Vara-avain kannattaa laittaa sellaiseen paikkaan, josta sen voi kätevästi saada mutta joka ei ole muiden tiedossa. Avaimen voi antaa luotettavalle henkilölle talteen.

Huoltoyhtiö

Taloyhtiössä, jossa asut toimii huoltoyhtiö. Huoltoyhtiölle voit yleensä tehdä huoltopyynnön sähköisesti. Kiireellisissä asioissa, kuten vesivuodoissa tulee ilmoittaa huoltoyhtiöön mahdollisimman pian.

Ole yhteydessä huoltoyhtiöön, mikäli lämpöpatterit eivät toimi, vesihana vuotaa, wc-pönttö reistailee tai asunnossa on muu huoltoa vaativa vika.

Kiinteistö Oy Liperin vuokralat huoltopyynnöt:
portaali.tampuuri.fi/lipertekoy -> vikailmoitus

Nämä asiat sinun tulee hoitaa itse:

- Omien valaisimien lamppujen vaihto.
- Sulakkeiden vaihto, jos sulake palaa.
- Palovaroittimen hankkiminen, jos se ei kuulu asunnon varustukseen ja palovaroittimen pariston vaihtaminen tarvittaessa.
- Ilmanvaihtoventtiilien puhdistaminen pölystä.
- Liesituulettimen rasvasuodattimen peseminen.
- Wc:n ja keittiön viemäriin peseminen.
- Internet-liittymän hankkiminen.

Energiansäästövinkejä, jotka näkyvät myös vuokralaisen kukkarossa:

- Alenna lämpötilaa huoneista, joissa et oleskele.
- Lyhennä suihkussa käynnin aikaa.
- Lyhennä saunomisaikaa ja harvenna niiden kertoja.
- Sammuta sähkölaitteet, joita et käytä.
- Vaihda lamppujen polttimot led-lampuiksi.
- Seuraa kulutustasi.

Muita säästövinkejä asumiseen ja elämiseen

- Itse tehty ruoka on usein paljonkin edullisempaa ja terveellisempää kuin noutoruoka.
- **Kouluruokailu!** On maksutonta toisen asteen koulutuksissa ja on monipuolista.
- Kaikkea ei tarvitse ostaa uutena. Kirpputoreilta voit tehdä löytöjä
- Muista ruokakauppojen ilta-alet.
- Käytä kirjaston palveluja (lehdet, oppikirjat).
- Mahdolliset ilmaiset kunnan ja oppilaitosten kuntosalit ja muu vapaa-ajan ohjelma.

Kuntotarkastus/Lopputarkastus =
*Vuokranantaja tarkastaa asunnon kunnan
ennen kuin uusi asukas muuttaa asuntoon.*

Poismuuttajan muistilista

- Irtisano asunto kirjallisesti hyvissä ajoin. Muista sopia uusi sopimus niin, ettei sinulle tule vuokraveloitetta kahteen asuntoon yhtä aikaa.
- Sovi asunnon lopputarkastuksesta. Sinun tulee tyhjentää asunto ja siivota se hyvin ennen poismuuttoa.
- Päätä sähkösopimus ja kotivakuutus nykyisestä osoitteesta ja tee uudet sopimukset uuteen kotiin.
- Päätä nettiyhteys ja tee mahdollinen uusi sopimus uuteen osoitteeseen.
- Hanki muuttolaatikot, muuttoauto ja sovi muuttoapu. Pakkaa tavarat hyvissä ajoin.
- Palauta kaikki avaimet sovittuna päivänä.
- Tee muuttoilmoitus.

BUDJETILASKURI

Budjettilaskurin avulla voit laskea, mitkä ovat tulosi ja menosi ja paljonko rahaa jää mahdollisesti säästöön.

Tuloja ovat rahat, jotka saat (esim. opintotuki, asumistuki, palkka). Menot taas muodostuvat siitä, mihin rahaa käytät.

Kokeile budjettilaskuria:

www.takuusaatio.fi/budjettilaskuri

MAKSUTONTA APUA ASUMISEEN

**Älä jää talous- ja rahahuolien kanssa yksin,
ota rohkeasti yhteyttä!**

Asumisneuvonta

Liperin kunnalla on tarjolla asumisneuvontaa. Asumisneuvontaan voi olla yhteydessä, mikäli tulee jotain kysyttävää asumisen suhteen. Palvelu on maksutonta ja luottamuksellista.

www.liperi.fi/asumisneuvonta

asumisneuvonta@liperi.fi

Soita, lähetä tekstari tai laita WhatsAppia: 0400 151 733

Talous- ja velkaneuvonta

oikeus.fi/talousjavelkaneuvonta

luotsijoensuu.fi/uusi-palvelu-talousneuvola

Penno-työkalun avulla voit suunnitella rahankäyttöäsi:

www.penno.fi

Liperi

Liperin kunta • Kunnanvirasto
PL 20 • 83101 Liperi
kunnan puhelinvaihde 013 686 511
kirjaamo@liperi.fi

www.liperi.fi/asumisneuvonta
www.facebook.com/asumisneuvontaliperi
www.nuortenliperi.fi